

การพัฒนาการเรียนการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ ในรายวิชาอาหารและโภชนาการ

Instructional Development by Group Discussion Learning Method of Pharmacy Students in Food and Nutrition Course

ดร. อภากร ทรงสมนัส, ประไพพิศ พิษณุชานววัฒน์, อังคณา วงษ์สกุล และ ภญ. เอมอร ชัยประทีป

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน (2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มในรายวิชาอาหารและโภชนาการของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ชั้นปีที่ 2 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จำนวน 61 คน โดยการศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน การวิเคราะห์และประเมินทักษะทางเชาว์ปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมทดสอบโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม รวมทั้งประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มพบว่า ภายหลังจากการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้ดีขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะเชาว์ปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสารอยู่ในระดับดีมาก อย่างไรก็ตาม จากการจัดการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มในรายวิชาอาหารและโภชนาการพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อผู้สอน เนื้อหา และผู้เรียนอยู่ในระดับดีและมีความพึงพอใจในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะผู้วิจัยอาจต้องปรับปรุงแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มในรายวิชาอาหารและโภชนาการต่อไปรวมทั้งควรสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มเติมเพื่อให้การเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อภิปรายกลุ่ม, อาหารและโภชนาการ, นักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were: To (1) compare student's learning achievement between pre-test and post-test. (2) To study student satisfaction in food and nutrition course by group discussion instruction. The samples were second year pharmacy students at the school of pharmacy, Eastern Asia University, totally 61 persons. Comparison of pre-test and post-test was used to evaluate student's learning achievement. Analysis and assessment of intellectual skill, interpersonal relation, analysis and communication skills, knowledge, and merit and ethic were evaluated by using behavior assessment form. Furthermore, group discussion instruction was also assessed by using student satisfaction form. This research found achievement of the students were developed, increasing significantly different and intelligence skills, interpersonal relations, and analysis and communication skills were promoted by

discussion instruction in food and nutrition course. However, group discussion instruction should be supplemented by implantation of merit and ethic to increase effectiveness of group discussion instruction. Student satisfaction was good to teacher, content and learner and moderate to instructional activity. Therefore, the researchers should properly adjust the instructional activity for development of group discussion instruction in food and nutrition course further.

Keywords: group discussion, food and nutrition course, pharmacy students

ความนำ

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีจุดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ คิดค้นความรู้ และปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ประเทศไทยต้องก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งริบพัฒนาตนเองเพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในระดับอาเซียน โดยบัณฑิตที่มีความพร้อมนอกจากมีความรู้แล้ว ต้องมีทักษะทางความคิด มีความรับผิดชอบ มีวินัย รักการเรียนรู้ และสามารถทำงานเป็นทีมได้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 4-8 คน ให้ผู้เรียนในกลุ่มมีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นหรือปัญหาที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือระดมความคิดเห็นร่วมกัน มีส่วนร่วมกันอย่างทั่วถึง ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม มีความเป็นผู้นำ ผู้ตาม เคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงการฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูลข้อเท็จจริงมาอภิปรายร่วมกัน ดังนั้นการจัดการเรียนแบบนี้ผู้สอนหรือผู้เรียนจะกำหนดประเด็นการอภิปรายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แล้วแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย

โดยวิธีการจัดกลุ่มอาจใช้วิธีการสุ่มหรือเลือกแบบเฉพาะเจาะจง หรือแบ่งตามความสามารถ หรือความสนใจ เป็นต้น ในขั้นตอนการดำเนินการอภิปรายควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ประธานกลุ่มหรือผู้นำการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมการอภิปรายให้อยู่ในขอบเขตตามวัตถุประสงค์และประเด็นเลขานุการเป็นผู้จดบันทึกการประชุม และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง การอภิปรายควรดำเนินการทีละประเด็นให้ครบตามเวลาที่กำหนด โดยให้ผู้สอนเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือให้การอภิปรายดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ท้ายสุดให้แต่ละกลุ่มย่อยสรุปผลการอภิปราย ส่วนผู้สอนจะต้องเชื่อมโยงข้อสรุปของกลุ่มเข้าบทเรียน หลังจากนั้นจึงประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม มีข้อดี คือ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวตลอดเวลา สามารถประเมินพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ สติปัญญาของผู้เรียนโดยการสังเกตได้ และยังสามารถใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีอื่นๆ อีก เช่น การสาธิต การทดลอง การนำเสนอผลงานจากการค้นคว้า เป็นต้น

การเรียนการสอนแบบบรรยายโดยให้ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยการพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหาเรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี และให้นักศึกษาเป็นผู้รับฟัง วิธีการเรียนการสอนในลักษณะนี้เหมาะกับการเรียนการสอนที่มีจำนวนผู้เรียนมากๆ เนื้อหายุ่งยากซับซ้อน แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่

สอนในลักษณะนี้เหมาะกับการเรียนการสอนที่มีจำนวนผู้เรียนมากๆ เนื้อหายุ่งยากซับซ้อน แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้ได้ เป็นวิธีที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้้น้อยมาก ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสนใจในการเรียนรู้ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในหลายๆ ด้านที่เป็นการพัฒนาตัวผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการอภิปราย การนำเสนอความคิดเห็น การทำงานกลุ่ม การมีส่วนร่วมทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตาม เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นและฝึกให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีส่วนร่วมในการเรียนรู้้อย่างทั่วถึงได้ ฝึกทักษะการคิด การสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย จึงน่าจะนำเอาวิธีการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาหารและโภชนาการในปีการศึกษา 2554 มีวิธีการสอนเป็นแบบบรรยาย อาจารย์เป็นผู้ให้และผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ การเรียนการสอนแบบนี้เน้นการท่องจำเนื้อหา แต่ผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีบทบาทต่อการเรียนน้อย ขาดการพัฒนาทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น จึงได้จัดให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาอาหารและโภชนาการโดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ ทักษะการคิด และทักษะทางสังคม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ มีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา และเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น การเรียนการสอนใน

รูปแบบอภิปรายกลุ่ม นอกจากจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้แล้ว ยังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในวิชาชีพ เพื่อนำผลจากการเรียนรู้้นั้นไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาอาหารและโภชนาการของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ที่เรียนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
การเรียนการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับผู้สอน ผู้เรียน สาระ/เนื้อหา และวิธีหรือกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลัก แต่หากพิจารณากันอย่างละเอียดจะมีองค์ประกอบอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น สถานศึกษา ผู้บริหาร บุคลากร วิธีการบริหารจัดการ และชุมชน เป็นต้น ดังนั้นในการศึกษาเรื่องการเรียนการสอนจึงต้องตระหนักถึงอิทธิพลของบริบทที่แวดล้อมการเรียนการสอนทั้งหมด (ทิสนา แจมมณี, 2548)

กานเย (1985) ได้แบ่งสมรรถนะการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. สมรรถนะในการเรียนรู้ข้อเท็จจริง เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยความจำและความสามารถระลึกได้
2. ทักษะเชาวน์ปัญญา เป็นความสามารถในการใช้สมองคิดหาเหตุผลโดยใช้ข้อมูล ประสบการณ์ ความรู้ ความคิดในด้านต่างๆนับตั้งแต่การเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน
3. ยุทธศาสตร์ในการคิด เป็นความสามารถของกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์ ซึ่งควบคุมการเรียนรู้ การเลือกรับรู้ การแปลความ และการดึงความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมออกมาใช้ ผู้มียุทธศาสตร์ทางความคิดสูงจะมีเทคนิคใน

การดึงเอาความรู้ ความจำ ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิมออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ทักษะการเคลื่อนไหว เป็นความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติ ผู้มีทักษะที่ดีนั้น พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีลักษณะรวดเร็ว คล่องแคล่ว และถูกต้องเหมาะสม

2. เจตคติ เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลนั้น ในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเป็นศูนย์กลางเป็นแนวคิดทางการศึกษาของ John Dewey ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องการเรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing) โดยเปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้จากผู้รับมาเป็นผู้เรียน และเปลี่ยนบทบาทของอาจารย์ผู้สอนมาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ กล่าวคือ จุดเน้นการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน ดังนั้น ผู้เรียนจึงกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับ ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนที่สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นและประสบการณ์ที่พบใหม่กับสิ่งที่มีอยู่เดิมและประสบการณ์เดิม นอกจากนี้การศึกษาปัจจุบันเน้นไปทางการแข่งขันและต่างคนต่างเรียน จึงควรหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาธรรม (2544) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เน้นความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด ให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองเพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เน้นการประเมินตนเองเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้

ชัดเจนขึ้น เน้นความร่วมมือซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเน้นรูปแบบการเรียนรู้ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เกิดการพัฒนาตนและส่งเสริมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมของประเทศชาติ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน จึงต้องใช้เทคนิค วิธีการเรียนรู้ รูปแบบการสอน หรือกระบวนการเรียนการสอนหลากหลายวิธีซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เป็นการเรียนรู้โดยฝึกการคิด วิเคราะห์ อภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจแล้วตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา ได้แก่ การเรียนรู้แบบสืบค้น แบบค้นพบ แบบแก้ปัญหา สร้างแผนผังความคิดแบบใช้กรณีศึกษาแบบตั้งคำถามใช้การตัดสินใจ

2. เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ วิธีการเรียนแบบศูนย์การเรียน แบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ ประกอบการเรียน ได้แก่ การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัด การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และบทเรียนสำเร็จรูป

4. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วยการได้วาทีกลุ่ม Buzz การอภิปราย การระดมพลังสมอง กลุ่มแก้ปัญหา กลุ่มทิว การประชุมต่างๆ การแสดงบทบาทสมมุติ กลุ่มสืบค้น และคู่มือการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

5. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เป็นการฝึกการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เกม กรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลองละคร และบทบาทสมมติ

6. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ถึงบทบาทสมาชิกของกลุ่ม การมีบทบาทและหน้าที่ รู้จักการไว้วางใจให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกกลุ่ม รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนและเพื่อนๆ ในกลุ่มและได้ฝึกการคิดการแก้ปัญหา ได้แก่ ประเมินความคิดความร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มสืบค้น

2. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนและเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้แก่ผู้เรียน การประเมินต้องสอดคล้องกับการสอน ดำเนินควบคู่กัน และต้องทำตามสภาพจริง การประเมินตามสภาพจริงจะทำให้ผู้สอนได้ทราบความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน และควรเป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิถีการปฏิบัติ และเจตคติของผู้เรียน

การประเมินการแสดงออกของผู้เรียนเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียน แฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนมีหลากหลาย เช่น

- การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา ผลงาน โครงการงาน รายงาน หนังสือที่ผู้เรียนผลิต แบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกความรู้สึก บันทึกความคิด บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง หลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากกิจกรรม เป็นต้น

- แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ

- แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

- แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่าง หรือ หลักฐาน ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายามหรือความถนัดของบุคคล หรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

- แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อการประเมินสำหรับผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้สอน เพื่อน/กลุ่มเพื่อน และผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

3. มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานผลการเรียนรู้ของระดับปริญญาตรีมี 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ มีภาวะผู้นำ สามารถจัดการปัญหาด้านจริยธรรมและมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

3.2 ด้านความรู้ ผู้เรียนมีองค์ความรู้อย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รู้หลักและทฤษฎีที่สัมพันธ์กัน ตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง ติดตามความก้าวหน้าในสาขาวิชาที่ศึกษา ตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ เทคนิค ข้อบังคับ รวมถึงวิธีการปรับปรุงให้ทันตามกาลเวลาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3 ด้านทักษะทางปัญญา ผู้เรียนมีความสามารถในการทำวิจัย เข้าใจและสามารถประเมินข้อมูล ค้นหาแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่กว้างขวาง และประยุกต์ข้อสรุปเพื่อแก้ไขปัญหาและ

ข้อโต้แย้งที่แตกต่างกันได้โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากภายนอก สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนวทางใหม่ในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ภาคปฏิบัติและผลกระทบที่ตามมาจากการตัดสินใจสามารถประยุกต์ทักษะและความเข้าใจอันต้องแท้เหล่านี้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสาขา/สาขาวิชาที่เรียน สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการปฏิบัติงานที่ทำอยู่เป็นประจำได้อย่างเหมาะสม และแยกแยะสถานการณ์ที่ต้องการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ พร้อมกับนำเอาความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์เช่นนั้น

3.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีส่วนช่วยและแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าในฐานะผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำเข้าใจและเคารพผู้อื่น แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาและกล่าวถึงปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้มีความสามารถทางด้านนี้มักเป็นผู้มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น มีความเป็นมิตร ชอบช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น (Gardner, 1983)

3.5 ด้านทักษะและการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ผู้เรียนสามารถสื่อสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เมื่อศึกษาปัญหาและข้อโต้แย้งแล้วสามารถระบุเทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและประยุกต์ใช้ได้ อย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูดและการเขียน รู้จักเลือกและใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสม

4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม

การเรียนรู้โดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น การจัดการเรียนการสอนทำโดยจัดกลุ่มประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

4.1 องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม

- 1) ผู้สอนและผู้เรียน
- 2) การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
- 3) ประเด็นในการอภิปราย
- 4) การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่มตามประเด็นการอภิปราย
- 5) การสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม
- 6) การนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียน
- 7) ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.2 ขั้นตอนการเรียนการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่ม

- 1) ผู้สอนจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
- 2) ผู้สอน/ผู้เรียนกำหนดประเด็นในการอภิปราย
- 3) ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประเด็นอภิปราย

4) ผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

5) ผู้สอนและผู้เรียนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาใช้ในการสรุปบทเรียน

6) ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.3 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ

1) การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จำนวนสมาชิกในกลุ่มย่อยควรมีประมาณ 4-8 คน จำนวนที่เหมาะสมที่สุดประมาณ 4-6 คน การจัดกลุ่มผู้เรียนควรเป็นกลุ่มที่ไม่เล็กเกินไปและไม่ให้ใหญ่เกินไป การแบ่งผู้เรียนเข้ากลุ่มอาจทำได้โดยวิธีสุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อนไม่ซ้ำกัน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มจากความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนที่เก่งช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน เทคนิคในการแบ่งกลุ่มมีหลากหลาย เช่น ใช้การนับหมายเลข หรือการจับฉลาก หรือการใช้เกมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการแบ่งกลุ่ม เมื่อจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วผู้สอนควรดูแลให้กลุ่มจัดที่นั่งห่างกันพอสมควร เพื่อไม่ให้เสียงอภิปรายจากกลุ่มรบกวนกันและกัน

2) ประเด็นการอภิปราย การอภิปรายจำเป็นต้องมีประเด็นในการอภิปราย มีวัตถุประสงค์ของการอภิปรายที่ชัดเจน ประเด็นการอภิปรายอาจจะมาจากผู้สอนหรือผู้เรียนก็ได้แล้วแต่กรณี การอภิปรายแต่ละครั้งไม่ควรมีประเด็นมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนอภิปรายได้ไม่เต็มที่

3) การอภิปราย การจัดกลุ่มอภิปรายมีหลายแบบ ได้แก่ การจัดกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง แบบฟิลลิป 66 แบบซินดิเคต แบบระดมสมอง แบบโต๊ะกลม แบบเป็นคณะ แบบสัมมนา แบบใกล้ชิด แบบฮัดเดิล แบบเวียนรอบวง แบบกลุ่มซ้อน และแบบปวงจาวีชันนา ผู้สอนควรเลือกใช้การจัดกลุ่มอภิปรายให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์โดยทั่วไปควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่

จำเป็นในการอภิปราย เช่น ประธานหรือผู้นำในการอภิปราย เลขานุการผู้จัดบันทึกการประชุม และผู้รักษาเวลา เป็นต้น นอกจากนั้นสมาชิกกลุ่มมีส่วนช่วยให้กลุ่มทำงานสำเร็จ เช่น ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ชักถามโต้แย้ง สนับสนุน เป็นต้น การอภิปรายที่ดีควรดำเนินการไปที่ละประเด็นเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน และในกรณีที่มีหลายประเด็นควรมีการจำกัดเวลาของการอภิปรายแต่ละประเด็น

4) การสรุปผลการอภิปราย กลุ่มต้องสรุปผลการอภิปราย เพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นที่กำหนด ผู้สอนควรบอกหรือให้สัญญาณแก่กลุ่มอภิปรายประมาณ 3-5 นาที ก่อนหมดเวลา หลังจากนั้นผู้สอนอาจให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน หรือดำเนินการในรูปแบบอื่นต่อไป

5) การสรุปบทเรียน เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลง ผู้สอนจำเป็นต้องเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดกับบทเรียนที่กำลังเรียนรู้ โดยมีการนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียนด้วย

4.5 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม

ข้อดี

1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

2) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

3) เป็นวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัด

1) เป็นวิธีการสอนที่ใช้เวลามาก

2) เป็นวิธีการสอนที่ต้องอาศัยสถานที่หรือบริเวณที่กว้างพอจะจัดกลุ่มให้อภิปรายกันได้ โดยไม่รบกวนกัน

3) หากผู้เรียนไม่รู้หรือไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดี การอภิปรายอาจได้ผลไม่ดี

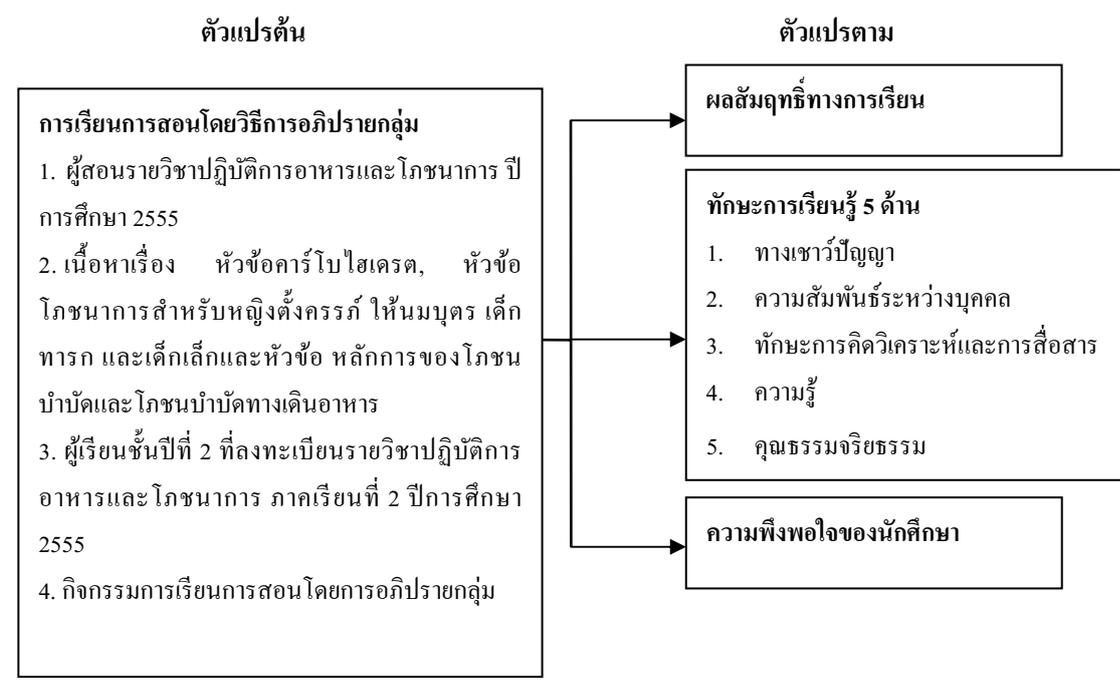
4) หากสมาชิกกลุ่มและผู้สอน ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ดี อาจเกิดปัญหาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้

นวลจิต ธิรพัฒน์พันธ์ (2533) ศึกษาผลของการจัดอภิปรายกลุ่มต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนกลุ่มที่ฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยวิธีอภิปรายกลุ่มมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มที่ไม่จัดอภิปราย แต่มีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

วิภา สุวรรณรัตน์ (2545) ศึกษาผลการสอนแบบอภิปรายกลุ่มต่อความรู้และเจตคติเรื่องการป้องกัน

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนความรู้และเจตคติเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยขนาดเล็ก และอภิปรายกลุ่มย่อยขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกันจากกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การไม่พบความแตกต่างระหว่างวิธีการสอนแบบต่างๆ อาจเป็นผลจากข้อจำกัดในการอภิปรายกลุ่มในหัวข้อที่เป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อความรู้สึก

พัชรี ดินฟ้า (2553) ศึกษาผลการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ด้วยเทคนิควิธีการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ด้วยเทคนิควิธีการอภิปรายกลุ่มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในระดับมาก

สมมติฐานการวิจัย

ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาอาหารและโภชนาการของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ที่เรียนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ที่ลงทะเบียนรายวิชาอาหารและโภชนาการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 61 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ที่ลงทะเบียนรายวิชาอาหารและโภชนาการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 61 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอน (Lesson Plan) รายวิชาอาหารและโภชนาการ
2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อใช้วัดประสิทธิภาพการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ประกอบด้วยแบบทดสอบแบบอัตนัยก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายกลุ่มในหัวข้อคาร์โบไฮเดรต, หัวข้อโภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็กและหัวข้อหลักการของโภชนบำบัดและโภชนบำบัดทางเดินอาหาร
4. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเชิงพฤติกรรมในด้านทักษะความรู้ปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม

5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ด้านเนื้อหา ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2555 – กุมภาพันธ์ 2556 ณ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซียโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในสัปดาห์ที่ 2 หัวข้อคาร์โบไฮเดรต สัปดาห์ที่ 13 หัวข้อโภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็ก และ สัปดาห์ที่ 14 หัวข้อ หลักการของโภชนบำบัดและโภชนบำบัดทางเดินอาหาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และบันทึกผลคะแนนลงในแบบสังเกต
2. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 10 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 9 กลุ่ม และกลุ่มละ 7 คน 1 กลุ่ม โดยคละนักศึกษาในแต่ละกลุ่มให้มีคะแนนสูงต่ำเท่าๆ กัน เพื่อให้ผู้เรียนที่เก่งช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน
3. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษาโดย
  - นักศึกษาแต่ละกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประเด็นอภิปรายที่อาจารย์ กำหนดให้กลุ่มละ 15 นาที
  - นักศึกษาแต่ละกลุ่มสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปกลุ่ม
4. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย
  - บันทึกพฤติกรรมกรรมการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มของนักศึกษา และบันทึกผลการเรียนรู้ลงในแบบสังเกต
5. ให้นักศึกษาทำแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนของตนเองและเพื่อนในกลุ่ม และทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ให้นักศึกษาทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทดสอบค่า

ตาราง 1

การเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยจากการสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	S.D.	p-value ที่ระดับนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$)
สอบก่อนเรียน	23.24	4.46	< 0.001
สอบหลังเรียน	27.67	3.92	

2. นักศึกษามีผลประเมินทักษะการเรียนรู้ 5 ด้าน เฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 46.21 คิดเป็นร้อยละ 92.42 ดังแสดงในตารางที่ 2 และรูปที่ 1 โดยมีผลประเมินทักษะสูงสุดในด้านคุณธรรม รองลงมาเป็นทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ทักษะเชาว์ปัญญา และความรู้ โดยมีผลประเมินรายด้านคิดเป็นร้อยละ 97, 93, 91 และ 87 ของคะแนนรวมแต่ละด้าน ตามลำดับ ดังแสดงใน

ตาราง 2

แสดงผลประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเชิงพฤติกรรมในภาพรวม (แบบสังเกตพฤติกรรมโดยนักศึกษา)

หัวข้อการเรียนรู้	ผลประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม			
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ
คาร์โบไฮเดรต	46.89	93.78	3.137	ดีมาก
โภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็ก	44.96	89.72	5.185	ดีมาก
หลักการของโภชนบำบัดและโภชนบำบัดทางเดินอาหาร	46.76	93.52	6.696	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	46.21	92.42	5.253	ดีมาก

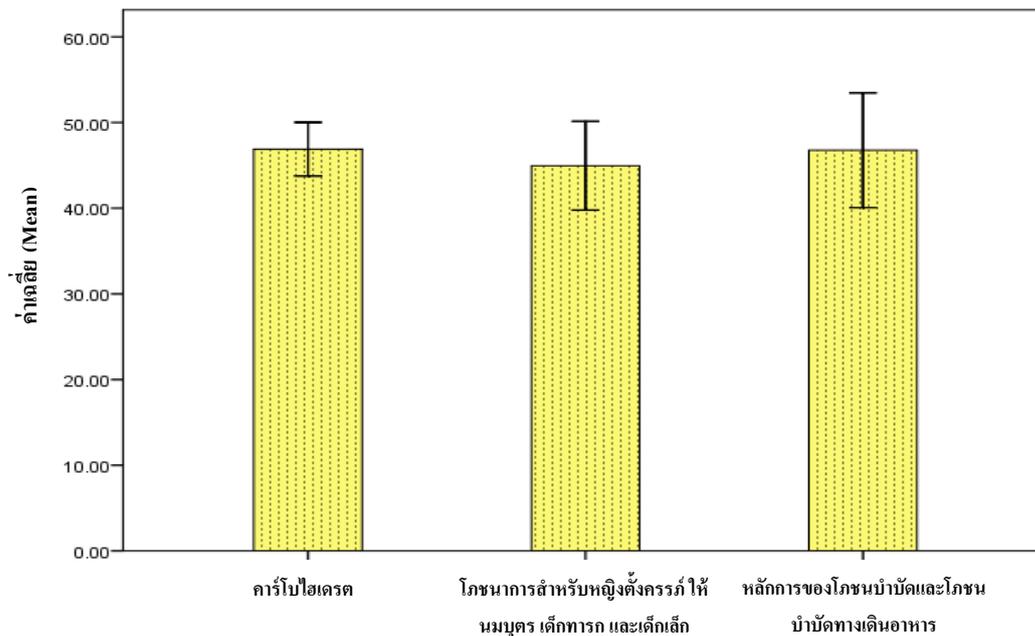
ที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาอาหารและโภชนาการ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. นักศึกษามีผลประเมินหลังเรียนดีขึ้นจาก 23 คะแนนเป็น 28 คะแนน คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้น 21.74 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 3 และภาพ 2 เมื่อพิจารณาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาพบว่า การเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลพัฒนาทักษะทางเชาว์ปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร แต่ไม่มีผลต่อการพัฒนาทักษะด้านความรู้และคุณธรรมจริยธรรมโดยพิจารณาจากร้อยละคะแนนประเมินที่เพิ่มขึ้น

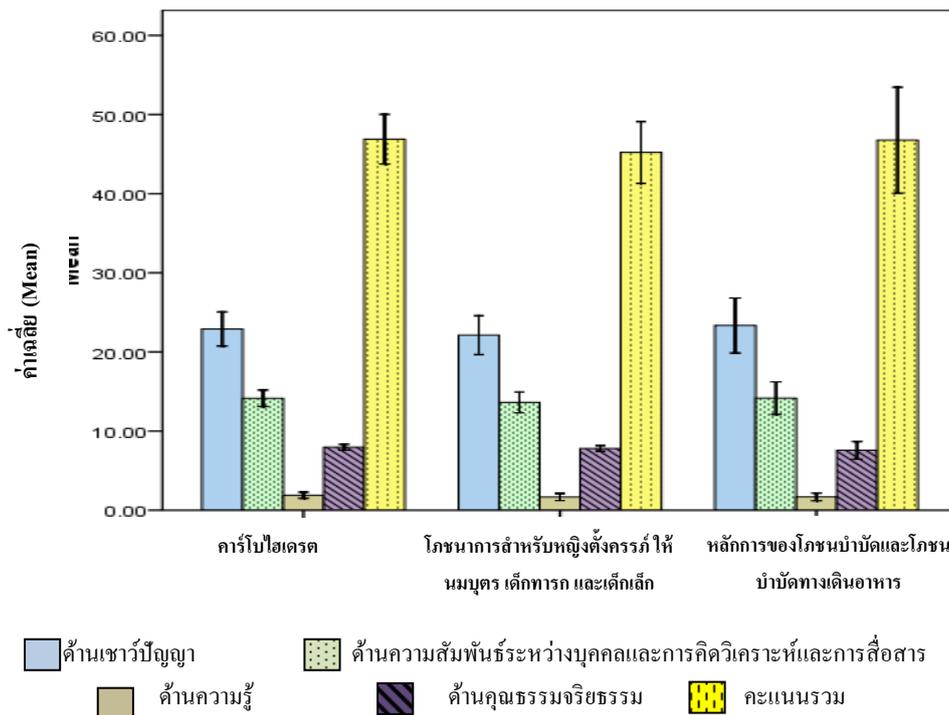
ภาพ 1 กราฟแสดงคะแนนเฉลี่ยรวมจากการประเมินผลการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเชิงพฤติกรรม

ตาราง 3

ผลประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเชิงพฤติกรรมของนักศึกษารายด้าน (คะแนนเฉลี่ยรวม)

หัวข้อการเรียนรู้		ด้านชาว ปัญญา (25 คะแนน)	ด้าน ความสัมพันธ์ ระหว่าง บุคคลและการ คิดวิเคราะห์ และการ สื่อสาร (15 คะแนน)	ด้านความรู้ (2 คะแนน)	ด้าน คุณธรรม จริยธรรม (8 คะแนน)	คะแนน รวม (50 คะแนน)	ระดับ
คาร์โปโตเดรต	Mean (ร้อยละ) S.D	22.90 (91.60%) 2.15	14.15 (94.33%) 1.04	1.89 (94.50%) 0.39	7.95 (99.38%) 0.38	46.89 (93.78%) 3.14	ดีมาก
โภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็ก	Mean (ร้อยละ) S.D	21.99 (87.96%) 2.97	13.55 (90.33%) 1.67	1.67 (83.50%) 0.45	7.76 (97.00%) 0.69	44.96 (89.92%) 5.19	ดีมาก
หลักการของโภชนบำบัดและ โภชนบำบัด ทางเดินอาหาร	Mean (ร้อยละ) S.D	23.35 (93.40%) 3.47	14.16 (94.40%) 2.05	1.68 (84.00%) 0.48	7.57 (94.63%) 1.11	46.76 (93.52%) 6.70	ดีมาก

หัวข้อการเรียนรู้		ด้านชาว ปัญญา (25 คะแนน)	ด้าน ความสัมพันธ์ ระหว่าง บุคคลและการ คิดวิเคราะห์ และการ สื่อสาร (15 คะแนน)	ด้านความรู้ (2 คะแนน)	ด้าน คุณธรรม จริยธรรม (8 คะแนน)	คะแนน รวม (50 คะแนน)	ระดับ
คาร์โบไฮเดรต	Mean (ร้อยละ) S.D	22.90 (91.60%) 2.15	14.15 (94.33%) 1.04	1.89 (94.50%) 0.39	7.95 (99.38%) 0.38	46.89 (93.78%) 3.14	ดีมาก
โภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็ก	Mean (ร้อยละ) S.D	21.99 (87.96%) 2.97	13.55 (90.33%) 1.67	1.67 (83.50%) 0.45	7.76 (97.00%) 0.69	44.96 (89.92%) 5.19	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	Mean (ร้อยละ) S.D	22.75 (91.00%) 2.95	13.95 (93.00%) 1.66	1.75 (87.50%) 0.45	7.76 (97.00%) 0.80	46.21 (92.42%) 5.25	ดีมาก

ภาพ 2 ผลประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มของนักศึกษารายด้าน

การพัฒนาทักษะชาวปัญญาโดยการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการสรุปประเด็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.48 คิดอย่างมี

วิจารณญาณและมีระบบเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.65 วิเคราะห์และตีความเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.51 แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.04 และสามารถนำความรู้ที่

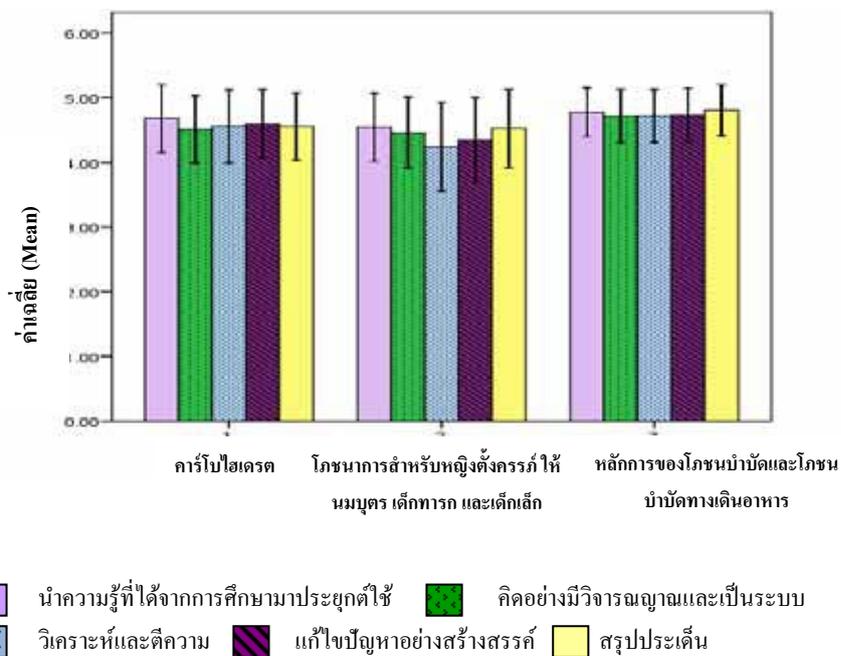
ได้จากการศึกษาที่ประยุกต์ใช้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.10 โดยเปรียบเทียบผลประเมินระหว่างการประเมินครั้งแรกในหัวข้อคาร์โบไฮเดรตและครั้งสุดท้ายในหัวข้อหลักการ

ของโภชนบำบัดทางเดินอาหาร ผลแสดงในตาราง 4 และภาพ 3

ตาราง 4

ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มด้านทักษะชาวปัญญา

ด้านทักษะชาวปัญญา		คาร์โบไฮเดรต	โภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็ก	หลักการของโภชนบำบัดและโภชนบำบัดทางเดินอาหาร	เฉลี่ย	ระดับ
นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ (5 คะแนน)	Mean	4.68	4.54	4.78	4.67	ดีมาก
	S.D	0.52	0.53	0.38	0.49	
คิดอย่างมีวิจารณญาณและเป็นระบบ (5 คะแนน)	Mean	4.51	4.46	4.72	4.56	ดีมาก
	S.D	0.52	0.55	0.41	0.51	
วิเคราะห์และตีความ (5 คะแนน)	Mean	4.56	4.24	4.72	4.51	ดีมาก
	S.D	0.56	0.69	0.41	0.60	
แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (5 คะแนน)	Mean	4.60	4.34	4.74	4.56	ดีมาก
	S.D	0.53	0.65	0.42	0.57	
สรุปประเด็น (5 คะแนน)	Mean	4.56	4.52	4.81	4.63	ดีมาก
	S.D	0.52	0.61	0.39	0.53	

ภาพ 3 ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มด้านทักษะชาวปัญญา

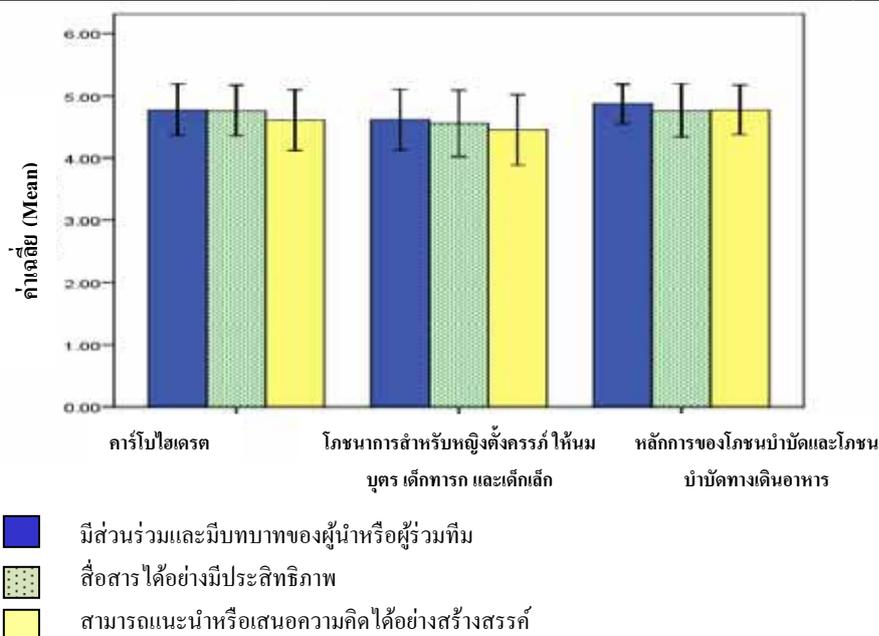
1. เมื่อพิจารณาผลประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มต่อการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร พบว่าการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มทำให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านการแนะนำหรือการเสนอความคิดอย่าง

สร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.47 การมีส่วนร่วมและมีบทบาทของผู้นำและผู้ร่วมทีมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.88 และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.21 ดังแสดงในตาราง 5 และภาพ 4

ตาราง 5

ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการวิเคราะห์และสื่อสาร

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการวิเคราะห์และสื่อสาร		คาร์โบไฮเดรต	โภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ให้นมบุตร เด็กทารก และเด็กเล็ก	หลักการของโภชนบำบัดและโภชนบำบัดทางเดินอาหาร	เฉลี่ย	ระดับ
มีส่วนร่วมและมีบทบาทของผู้นำหรือผู้ร่วมทีม (5 คะแนน)	Mean	4.78	4.61	4.87	4.75	ดีมาก
	S.D	0.41	0.48	0.31	0.40	
สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5 คะแนน)	Mean	4.76	4.55	4.77	4.69	ดีมาก
	S.D	0.41	0.53	0.43	0.45	
สามารถแนะนำหรือเสนอความคิดได้อย่างสร้างสรรค์ (5 คะแนน)	Mean	4.61	4.46	4.77	4.61	ดีมาก
	S.D	0.49	0.57	0.40	0.48	

ภาพ 4 ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการวิเคราะห์และสื่อสาร

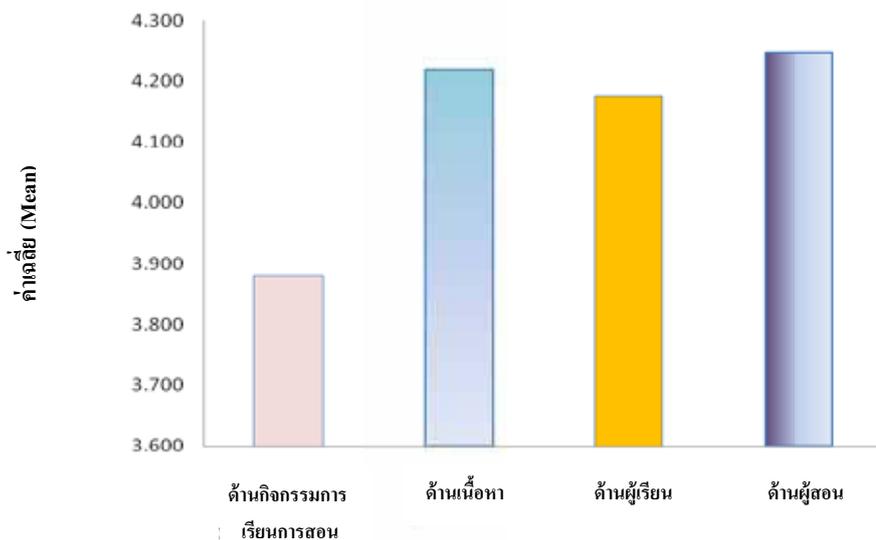
2. ผลประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอาหารและโภชนาการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x}$ = 4.131, S.D = 0.831) โดยมีผลประเมินดีที่สุดในด้านผู้สอน ($\bar{x}$ = 4.248, S.D = 0.472) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{x}$ = 4.220, S.D = 0.946) และด้าน

ผู้เรียน ($\bar{x}$ = 4.176, S.D = 0.919) ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีผลประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.888, S.D = 0.987) ดังแสดงในตาราง 6 และภาพ 5

ตาราง 6

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนรายด้าน

ด้าน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.880	0.987	ปานกลาง
ด้านเนื้อหาวิชา	4.220	0.946	ดี
ด้านผู้เรียน	4.176	0.919	ดี
ด้านผู้สอน	4.248	0.472	ดี
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.131	0.831	ดี

ภาพ 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนรายด้าน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มในรายวิชาอาหารและโภชนาการมีผลพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจิต ธิรพัฒน์พันธ์ (2533) และ พัชรี ดินฟ้า (2553) ที่แสดงให้เห็นว่าวิธีการอภิปรายกลุ่มส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงขึ้น และขัดแย้งกับงานวิจัยของ วิภา สุวรรณรัตน์ (2545) ซึ่งศึกษาผลการสอนแบบอภิปรายกลุ่มต่อความรู้และเจตคติเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น อาจเนื่องมาจากประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกจึงทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและไม่สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ไม่เต็มที่

2. การเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลพัฒนาทักษะต่างๆ ได้แก่ ทักษะเข้าใจปัญหา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการสื่อสาร ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ โนลส์ ซึ่งกล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วม

ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Knowles, 1978) การเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลาย และช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด เป็นต้น ซึ่งทักษะต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการทำงานในอนาคตของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำงานวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มเทียบกับการเรียนการสอนแบบอื่นๆ

2. ควรทำงานวิจัยในรายวิชาที่มีกลุ่มนักศึกษานขนาดเล็กเพื่อให้อาจารย์สามารถดูแลและชี้แนะได้อย่างทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

นวลจิต ธิรพัฒน์พันธ์. (2533). *ผลของการจัดอภิปรายกลุ่มและเงื่อนไขการเสริมแรงที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พัชรี ดินฟ้า. (2553). *ผลการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ด้วยเทคนิคทำเป็นกลุ่ม-ทำคนเดียว เทคนิคร่วมกันคิด เทคนิคการสร้างแบบ เทคนิคการโต้ว่าที่ เทคนิคการแสดงบทบาทสมมุติ เทคนิควิธีการอภิปรายกลุ่ม ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วิภา สุวรรณรัตน์. (2545). ผลการสอนแบบอภิปรายกลุ่มต่อความรู้และเจตคติเรื่อง การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่: The knowledge center.

Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.

Knowles, Malcolm S. (1978b). Andragogy: Adult learning theory in perspective.

Community College Review, 5(3), 9-20.

